

מבעד לעדשה וביד המכחול — אוריינות חזותית של תקופת השואה

השתלמות מבעד לעדשה וביד המכחול — אוריינות חזותית של תקופת השואה

מרצה	קוד קבוצה
אורית מרגליות	C27105G1
אופי הקורס	קוד קורס לשבתון
אסינכרוני	2526
שעות	יום
—	
שעות פיתוח מקצועי אופק חדש	היקף שעות
30	30
תאריך סיום	תאריך פתיחה
30/06/2027	18/10/2026
גמול	ש"ש שבתון
30 (0 עם ציון)	1

מימון מלא למורות ומורים בשבתון, עלות לפי שווי מימון לפי ש"ש של קרן השבתון, גביה ישרה מהקרן

תקציר

הקורס משלב הכרות עם "קריאה" והוראה של חומרים חזותיים מתקופת השואה — צילום, סרטים ואומנות — מלפני השואה, במהלכה ולאחריה, לצד מתן כלים פדגוגיים להוראתם בכיתות ובגילאים שונים. במטרה להנכיח את הוראת השואה במסגרות החינוך, בהתאם ליעדי משרד החינוך.

רציונאל:

חומרים חזותיים מתקופת השואה – תצלומים, סרטים ויצירות אומנות – הם מסמכים בעלי משקל היסטורי-תרבותי ייחודי. הוראתם בכיתה דורשת שילוב בין ידע היסטורי, כלים פדגוגיים ויכולת לקריאה ביקורתית של החומר החזותי.

מטרות הקורס:

- הקניית כלים לקריאה ולניתוח של חומרים חזותיים מתקופת השואה.
- הכרת חומרים מגוונים: צילומי גטאות ומחנות, סרטי חובבים, אומנות בגטאות ובמסתור.
- פיתוח מערכי שיעור פדגוגיים לגיל היסודי, לחטיבות הביניים ולתיכון.
- הבנת אתגרי הוראת השואה והתמודדות עם שאלות של ייצוג.

קהל יעד

- עובדי הוראה, מורים וגננות, פעילים או בחצי שבתון
- מורות ומורים בשנת שבתון

מידע נוסף

מועברת על ידי המרצות אורית מרגליות ואפרת קומיסר.

על פי נהלי משרד החינוך על מנת להיות זכאים לגמול יש להשתתף ב-80% מהמפגשים, כאשר אחד מהם לפחות הוא מפגש זום. על כן שימו לב שיש בחירה בין המפגשים האסינכרוניים בקורס. לדוגמה: ניתן לבצע 7 יחידות אסינכרוניות + מפגש זום אחד, ולהיות זכאים כ"נוכחים" בקורס לגמול.

חובות

חובות הסטודנט:

• 80% נוכחות וצפייה בהרצאות.

• הגשת עבודה מסכמת.

מטלת סיום:

בניית מערך שיעור מלא לכיתה ספציפית (יסודי / חט"ב / תיכון), המבוסס על חומר חזותי אחד מתוך הקורס (תצלום, סרט או יצירת אומנות). יש לכלול: תיאור הקבוצה, יעדי שיעור, שאלות מנחות, פעילות תלמיד ומשימת חקר.

מחווין

10% על הגשה מסודרת בהתאם להנחיות, 30% על חיבור לתכני השיעור והאופן שבו האוריינות החזותית של תקופת השואה נתפס ברמה התיאורטית, 30% על ניתוח נכון של מקרה מהשדה החינוכי, 30% על פיתוח תוכנית התערבות או מערך מפגש בהתאם להנחיות העבודה.

פירוט המפגשים

שעות	נושא	תאריך	מפגש
3 שעות אסינכרוני	"מבעד לעדשה וביד המכחול" — מפגש פתיחה על צילום, הסרטה ואומנות	30/06/2027	1
3 שעות אסינכרוני	"צלם מהלך בגטו" — צילום בגטאות (גרמני, פולני, יהודי)	30/06/2027	2
3 שעות אסינכרוני	"רק זכרו שגם לי היו פנים של בן אדם" — אומנות בגטאות	30/06/2027	3
3 שעות אסינכרוני	"מבעד לעינינו" — סרטי חובבים יהודיים שצולמו לפני המלחמה ובמהלכה	30/06/2027	4
3 שעות אסינכרוני	"המצלמה בשירות המבצע" — צילום במחנות	30/06/2027	5
3 שעות אסינכרוני	"לתעד גורלו של עם" — אומנות במחנות ובמסתור	30/06/2027	6
3 שעות אסינכרוני	"העולם אחרי אושוויץ" — שחרור, חזרה לחיים ושאלות של ייצוג	30/06/2027	7
3 שעות אסינכרוני	הוראת השואה דרך חומר חזותי בכיתה היסודית	30/06/2027	8
3 שעות אסינכרוני	הוראת השואה דרך חומר חזותי בחטיבה ובתיכון	30/06/2027	9
3 שעות אסינכרוני	בניית מערך שיעור מבוסס חומר חזותי וסיכום	30/06/2027	10
1.5 שעות זום	שימוש בבינה מלאכותית בהוראת השואה דרך תמונות ויצירות אומנות	14/06/2027	11
1.5 שעות זום	משחקולוגיה ככלי לעיבוד חומרי שואה חזותיים בכיתה	21/06/2027	12

שעות	נושא	תאריך	מפגש
1.5 שעות זום	פדגוגיה של חוסן בהוראת השואה כדרך לבניית עמידות לדור העתיד	28/06/2027	13

ברגר, ז' (2011). דרכי ראייה. תל אביב: בבל.

(John Berger)

דידי-הוברמן, ז' (2014). תמונות למרות הכל. תל אביב: רסלינג.

(Georges Didi-Huberman)

הירש, מ' (2012). זיכרון פוסט-דור: תרבות וזיכרון לאחר השואה.
תל אביב: רסלינג.

(Marianne Hirsch)

לנזמן, ק' (2007). שואה (Shoah – תסריט וספר נלווה). תל
אביב: עם עובד.

(Claude Lanzmann)

פטרסון, ד' (2010). ספרות, עדות וזיכרון בשואה. תל אביב: יד
ושם.

פרידלנדר, ש' (1997). גרמניה הנאצית והיהודים. ירושלים: יד
ושם.

(Saul Friedländer)

צעירי, נ' (2015). אמנות בשואה: יצירה בצל הרדיפה. ירושלים:
יד ושם.

יד ושם (2020). הוראת השואה באמצעות מקורות חזותיים –
מדריך למורה. ירושלים: יד ושם

<https://www.yadvashem.org/he/education.html>

משרד החינוך (2018). הוראת השואה במערכת החינוך –
עקרונות והמלצות. ירושלים: משרד החינוך